

ASIA Eviran linjaus viransijaiseksi nimittämisessä

KANTELU

A ja B ovat yhteisessä kantelussaan 3.1.2014 arvostelleet Elintarviketurvallisuusviraston (jatkossa Evira) asiakirjaa 12.12.2013 dnro Evira/9036/0100/2013, jonka otsikko on ”Eviran linjaus väliaikaisesti eläinlääkäriammattia harjoittamaan oikeutettujen toimimisesta tarkastuseläinlääkäriin sijaisena”.

Asiakirjan mukaan sijaistilanteen parantamiseksi tarkastuseläinlääkäriin väliaikaiseksi sijaiseksi rajoitettuihin tehtäviin voidaan nimittää poikkeustapauksessa eläinlääketieteen opiskelija, jolla on eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (29/2009) annetun lain 7 §:n mukainen väliaikainen oikeus eläinlääkäriin ammatin harjoittamiseen tai henkilö, jolla on saman lain 8 §:n mukainen oikeus väliaikaiseen ja satunnaiseen eläinlääkäripalvelujen tarjoamiseen Suomessa.

Ehtona mainitunlaiselle menettelylle on linjauksessa katsottu, että 1) nimitys tarkastuseläinlääkäriin sijaiseksi voidaan tehdä vain siinä tapauksessa, että viransijaisuuteen ei ole kohtuudella saatavissa Suomessa laillistettua eläinlääkäriä ja 2) sijaisena toimivan tarkastuseläinlääkäriin työtehtävät on järjestettävä siten, että hän toimii aina laitoksessa pätevyysvaatimukset täyttävän tarkastuseläinlääkäriin ohjauksessa ja vastuulla ja 3) sijaisena toimiva tarkastuseläinlääkäri ei tee hallintopäätöksiä.

Kantelijoiden mukaan asiakirjasta ei ensinnäkään ilmene sen oikeudellinen merkitys. Kantelijat ovat linjauksen 1 osalta viitanneet eläinsuojelulain (247/1996) 37 §:ään (584/2013), jonka 1 momentin mukaan tarkastuseläinlääkäri ja lihantarkastaja valvovat eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä lopetusasetuksen noudattamista elintarvikelain (23/2006) nojalla hyväksytyssä teurastamossa ja poroteurastamossa. Kantelun mukaan tarkastuseläinlääkäriin toimivalta toimia eläinsuojeluviranomaisena on henkilökohtainen, vaikka teurastamossa olisikin kaksi tarkastuseläinlääkäriä. Myös sijaisena toimivan tarkastuseläinlääkäriin on voitava toimia laissa säädettyjen velvollisuuksiensa edellyttämällä tavalla.

Kantelijoiden mukaan linjauksen kohta 2 on epäselvä. Sen perusteella voisi ymmärtää, että viransijaisella ei olisi perustuslain 118 §:n 1 momentissa säädettyä vastuuta virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Linjaus voisi olla ongelmallinen myös selvittäessä vakituisen tarkastuseläinlääkärin ja viransijaisen perustuslain 118 §:n 3 momentissa säädettyä virkavastuuta. Lisäksi kantelussa on esitetty huoli siitä, miten linjauksen perusteella menetellään niissä teurastamoissa, joissa on ainoastaan yksi tarkastuseläinlääkäri tai miten menetellään sairaustapauksissa.

Linjauksen 3 kohtaa on myös arvosteltu ja todettu, että muun muassa eläinsuojelulain mukaisiin toimenpiteisiin ryhtyminen edellyttää hallintopäätöksen tekemistä. Kantelijat ovat arvelleet, voisiko Evira elintarvikelaissa säädetyn toimivaltansa nojalla estää viransijaista tekemästä hallintopäätöstä.

SELVITYS JA LAUSUNTO

Kantelun johdosta Evira on antanut selvityksen 16.5.2014 ja maa- ja metsätalousministeriö lausunnon 16.6.2014.

VASTINE

Kantelijat ovat antaneet selvityksen ja lausunnon johdosta vastineen 1.8.2014.

RATKAISU

Asian taustaa

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on selvittänyt ja tutkinut Eviran menettelyä, jossa eläinlääketieteen opiskelijoita on palkattu Eviran valvomissa teurastamoissa toimivien tarkastuseläinlääkärien sijaisiksi. Päätöksessä 26.8.2013 dnro 2184/4/11 on katsottu, että menettely on ristiriidassa ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämisestä koskevista erityissäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 854/2004 (eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus) kanssa, sillä eläinlääketieteen opiskelijoilla ei ole asetuksen edellyttämää virkaeläinlääkärin pätevyyttä. Apulaisoikeusasiamies on katsonut, että eläinlääketieteen opiskelijoiden käyttäminen tarkastuseläinlääkäreiden sijaisina on unionin oikeuden vastaista.

Apulaisoikeusasiamies on päätöksessään edellyttämällään tavalla saanut maa- ja metsätalousministeriöltä ilmoituksen 26.11.2013 siitä, mihin toimenpiteisiin laillisuusvalvojan päätös on antanut aihetta. Maa- ja metsätalousministeriö on muun muassa todennut, että Evira on valmistelemassa linjausta, jonka mukaan, jos poikkeustilanteissa on välttämätöntä käyttää väliaikaisen ammatinharjoittamisluvan saaneita opiskelijoita, voisi opiskelija toimia ainoastaan vakituisen tarkastuseläinlääkärin valvonnan alaisena eikä tämä voisi tehdä itsenäisiä lihantarkastuspäätöksiä. Ministeriö on edelleen todennut, että rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 (valvonta-asetus) kokonaisuudistuksen johdosta myös ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämisestä koskevista erityissäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004 (eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus) tullaan lähivuosina uudistamaan kokonaan. Ministeriö pyrki lihantarkas-

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

tuslainsäädännön uudistusten yhteydessä saamaan joustoa tarkastuseläinlääkärien sijaisten pätevyysvaatimuksiin.

Totean selvennyksenä, että ei ole perusteita sille, että mainittua eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen puolella laillisuusvalvonnallisesti jo käsiteltyä ja ratkaistua asiaa tämän kanteluasian yhteydessä tutkittaisiin enemmän. Maa- ja metsätalousministeriö on lähettänyt apulaisoikeusasiamiehelle edellä mainitun ilmoituksen, eikä ainakaan saamassani selvityksessä ole tuotu esiin, että ilmoitus olisi aiheuttanut jatkotoimenpiteitä apulaisoikeusasiamiehen taholta.

Lähtökohtaisesti Euroopan komission tehtävänä on valvoa Euroopan unionin lainsäädännön noudattamista ja asianmukaista soveltamista jäsenvaltioissa. Evira oli vuonna 2009 tiedustellut komission terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston (nykyään terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto SANTE) kantaa eläinlääketieteen opiskelijoiden toimimiseen tarkastuseläinlääkärien sijaisina ja saanut vastauksen, jossa viitattiin muun muassa eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetukseen ja todettiin Eviran minulle antaman selvityksen mukaan, että väliaikaisen eläinlääkärin oikeuden saanut eläinlääketieteen opiskelija ei voi toimia tarkastuseläinlääkärinä.

Eviran linjaus

Eviran ja maa- ja metsätalousministeriön näkemykset linjauksesta

Komissio siis katsoo, että sellainen eläinlääketieteen opiskelija, jolla kansallisen lainsäädännön perusteella on oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkäriammattia, ei voi kuitenkaan toimia asetuksen (EY) N:o 854/2004 tarkoittamana tarkastuseläinlääkärinä.

Evira tulkitsee lihantarkatusta koskevaa lainsäädäntöä eri tavalla kuin komissio. Evira on viitannut eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettuun lakiin (29/2000) (ammattinharjoittamislaki), jonka perusteella laissa säädetyin edellytyksin, opiskelija voi ennen eläinlääkäriksi laillistamista, harjoittaa väliaikaisesti ja enintään kolme vuotta, eläinlääkäriammattia eläinlääkärin sijaisena. Edelleen lain nojalla opiskelija voi hoitaa väliaikaisesti eläinlääkärin virkaa valtiolla.

Evira on viitannut Suomessa jo vuosia jatkuneeseen suureen eläinlääkäripulaan, joka on muun muassa johtanut käytännön ongelmiin saada sijainen vakituisessa virassa olevalle tarkastuseläinlääkärille. Evira on tuonut avoimesti esiin, että kysymyksessä oleva linjaus on käytännön elämän vaatima kompromissi. Eviralla on elintarvikelain (23/2006) nojalla velvollisuus järjestää teurastamoihin lihantarkastus.

Evira on katsonut, että linjauksella on ollut tarkoitus ohjeistaa rekrytointitilanteita ja selkeyttää Eviran kanta siihen, voidaanko väliaikaisesti eläinlääkäriammattia harjoittavaa käyttää tarkastuseläinlääkärin sijaisina missään tilanteessa.

Evira on todennut, että linjauksella ei ole tarkoitus estää tarkastuseläinlääkärin sijaisina toimivia opiskelijoita tekemästä eläinsuojelupäätöksiä. Eviran mukaan myös tarkastuseläinlääkärin sijaisen virkavastuuseen kuuluu puuttua lainvastaiseen tilanteeseen. Jos teurastamossa tarkastuseläinlääkärin viransijaisena oleva opiskelija havaitsee eläinsuojelullisen epäkohdan, tämän tulee ilmoittaa asiasta tarkastuseläinlääkärille toimenpiteiden tekemistä varten.

Linjauksella on tarkoitettu Eviran mukaan aikaansaada tilanne, jossa sijaiset eivät tee hallintopäätöksiä, koska komission kannan mukaan heillä ei ole siihen toimivaltaa. Linjauksella on hattu tuoda esiin Eviran kanta, jonka mukaan ainoastaan laillistetut eläinlääkärit tekevät hallin-

topäätöksiä. Toisaalta Evira on selvityksessään todennut, että jos sijaisena oleva opiskelija kuitenkin tekee eläinsuojelua koskevan hallintopäätöksen, hänellä on siihen eläinsuojelulain mukaisena itsenäisenä viranomaisena täysi oikeus.

Maa- ja metsätalousministeriö on arvioinut, että asiakirjan luonne (määräys, ohje, suositus tai muu sen kaltainen) jää jossain määrin epäselväksi. Vaikka Evira on selvityksessään katsonut, että asiakirjalla ei ole varsinaista oikeudellista merkitystä, linjauksen ja Eviran selvityksessään esittämän perusteella voi kuitenkin saada sen käsityksen, että linjauksella on tarkoitettu ohjata lihantarkastustoiminnan esimiehiä eli aluejohtajia ja johtavia tarkastuseläinlääkäreitä, joiden vastuulla Eviran lihantarkastusyksikön työjärjestyksen mukaan tarkastuseläinlääkäreiden sijais-ten rekrytointi ja heidän työtehtäviensä määrääminen on.

Ministeriön näkemyksen mukaan linjauksella pyritään minimoimaan EU-lainsäädännön rikkomus. Ministeriö on todennut, että lainvastaiseen tilanteeseen jouduttaisiin myös siinä tapauksessa, että lihantarkastustoimintaa ei saataisi hoidettua henkilökunnan liian vähäisen määrän vuoksi tai jos vakituiset tarkastuseläinlääkärit eivät voisi pitää lomiaan sijaisten puuttuessa.

Ministeriö on todennut, että linjauksella ei voida eikä ole tarkoitettukaan poistaa virkaan nimitetyn henkilön virkavastuuta. Lihantarkastusyksikön työjärjestyksen perusteella tiettyihin asioihin liittyvä päätösvalta kuuluu ainoastaan johtavalle tarkastuseläinlääkärille tai aluejohtajalle. Muut tarkastuseläinlääkärit vastaavat paitsi omista toimistaan, osaltaan myös lihantarkastajien työstä tarkastamalla ja allekirjoittamalla siihen liittyvät päätökset.

Ministeriö on todennut, että eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksen 4 ja 5 artiklassa sekä asetuksen liitteissä säädetään tarkastuseläinlääkärin toimivaltaan kuuluvista hallintopäätöksistä. Myös elintarvikelaissa (23/2006) säädetään lihantarkastuksesta, valvonnasta ja kirjallisesta päätöksenteosta. Näin ollen linjauksen kohta 3 koskee muitakin kuin kantelussa mainittuja eläinsuojelupäätöksiä. Mainitun valvonta-asetuksen liitteen I jakson II luvussa IV säädetään eläinten hyvinvointia koskevista päätöksistä. Velvollisuus eläinten hyvinvointia toteuttaviin toimenpiteisiin ryhtymiseen koskee myös lihantarkastajaa silloin, kun on kysymys kiireellisestä tapauksesta, kunnes virkaeläinlääkäri saapuu paikalle. Eläinsuojelusäännösten toteutumista teurastamoissa varmistaa lihantarkastushenkilökunnan lisäksi teurastamon nimeämä eläinten hyvinvoinnista vastaava henkilö, jonka tulee suorittaa teurastamossa eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1099/2009 säädetty tehtävät.

Ministeriön mukaan se, että linjauksen tarkoittaman sijaisen tehtäväksi ei tulisi osoittaa hallintopäätösten tekemistä, on varsin poikkeuksellinen, kun otetaan huomioon eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksen mukainen tarkastuseläinlääkärin toimenkuva ja päätösvalta. Lainsäädännössä ei kuitenkaan ole esteitä sille, että työtehtäviä järjestellään tarkastuseläinlääkäreiden kesken siten, että hallintopäätösten tekeminen keskitetään pätevyysvaatimukset täyttävälle tarkastuseläinlääkärille ja sijaiset keskittyvät tarkastustehtäviin.

Arvioni linjauksen merkityksestä

Ainakaan edellä esille tuodun eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen laillisuusvalvontakäsittelyn ja tähän kanteluasiaan hankittujen selvitysten (kesäkuu 2014) välisenä aikana asiaan vaikuttavassa unionin lainsäädännöllisessä tilassa ei ole tapahtunut muutoksia. Nyt kantelun kohteena on Eviran linjaus väliaikaisesti eläinlääkärinammattia harjoittamaan oikeutettujen toimimisesta tarkastuseläinlääkärin sijaisena. Linjausta on arvioitava suhteessa edellä esille tuotuun oikeudelliseen asetelmaan, jossa yhtäältä komissio on ilmaissut, että sellainen eläinlääketieteen

opiskelija, jolla on oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkäriammattia, ei voi toimia asetuksen (EY) N:o 854/2004 tarkoittamana tarkastuseläinlääkärinä ja toisaalta eduskunnan apulaisoikeusasiamies on katsonut, että eläinlääketieteen opiskelijoiden käyttäminen tarkastuseläinlääkäreiden sijaisina on unionin oikeuden vastaista.

Olennaista siis on, että aiemmassa laillisuusvalvontaratkaisussa on todettu sekä Evira ja maa- ja metsätalousministeriö ovat oikeuskanslerille antamassaan selvityksessä ja lausunnossa esittäneet, että tarkastuseläinlääkärin viransijaiseksi ei voida nimittää eläinlääketieteen opiskelijaa, koska tämä ei ole laillistettu eläinlääkäri. Muunlainen menettely olisi eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksen (EY) N:o 854/2004 vastaista. Mainittu asetus on kaikilta osiltaan velvoittava ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Kanteluasiassa tarkoitettu Eviran kirjallisesti tekemä linjaus on osoitus siitä, että EU-lainsäädännön vastainen tila on ainakin selvitystä ja lausuntoa annettaessa kesäkuussa 2014 jatkunut.

Asiassa esille tuodun perusteella linjausta ei ole tarkoitettu yleiseksi ohjeeksi tai määräykseksi. Asiakirjassa ei myöskään ole mainittu säännöstä, johon ohjeen tai määräyksen antaminen perustuisi eikä asiakirjaa ei ole otsikoitu ohjeeksi tai määräykseksi. Linjauksen oikeudellinen merkitys on jäänyt epäselväksi, minkä myös ministeriö on lausunnossaan todennut.

Oikeuskanslerille esitetyn perusteella linjauksella on ollut tarkoitus olla aluejohtajille ja johtaville tarkastuseläinlääkäreille tarkastuseläinlääkäreiden sijaisten rekrytointia sekä töiden järjestelyä ja tehtävänjakoa koskeva ohjeistus. Perusteluna linjauksen antamiselle on asetuksenmukaiset (EY) N:o 854/2004 pätevyysvaatimukset täyttävien tarkastuseläinlääkäreiden rekrytointivaikkeudet.

Totean, että valtion määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisessä tulee soveltaa perustuslain 125 §:n yleisiä nimitysperusteita, lailla säädettyjä yleisiä kelpoisuusvaatimuksia eli virkamieslain ja julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain säännöksiä sekä erityisiä kelpoisuusvaatimuksia, joista säännellään asianomaista virastoa koskevissa säännöksissä. Tässä tapauksessa tarkastuseläinlääkärin pätevyysvaatimuksesta on säännelty asetuksessa (EY) N:o 854/2004.

Asian arviointiin vaikuttava perusasia on, että jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö ei saa olla ristiriidassa jäsenvaltiota sitovan unionilainsäädännön kanssa. Ei ole myöskään oikeudellisesti hyväksyttävää, että joidenkin jäsenvaltiossa vallitsevien reaalisten syiden vuoksi, esimerkiksi pätevyysvaatimukset täyttävän henkilöstön vaikea saatavuus, jäsenvaltio soveltaisi lainsäädäntöä virheellisellä tavalla puhumattakaan siitä, että asiasta vastaava kansallinen viranomainen antaisi viranomaistoiminnan sisäisestikään soveltamis- tai tulkinnallisia ohjeita, jotka olisivat tai joiden käytännön soveltaminen olisi ristiriidassa jäsenvaltiota velvoittavan unionilainsäädännön kanssa. Lainsäädäntövallan siirtämistä koskevan perustuslain 80 §:n vaatimusten valossa selvää on, että ei edes asianomaisen ministeriön ja vielä vähemmän sen alaisena asiantuntijavirastona toimivan Eviran linjauksella voi olla oikeudellista merkitystä suhteessa unionin tai kansalliseen lainsäädäntöön. Mikäli rekrytoinnissa eli tarkastuseläinlääkärin viransijaiseksi nimittämisessä noudatetaan linjausta, on mahdollista, että tällöin menetellään asetuksen (EY) N:o 854/2004 vastaisella tavalla, kun viransijaiseksi nimitetään pätevyyttä vailla oleva henkilö. Kantelussa ei ole toisaalta tuotu esiin yksittäistapausta, jossa linjauksessa esitetyt kantoja olisi sovellettu esimerkiksi tarkastuseläinlääkärin viransijaiseksi nimittämisessä.

Kantelussa ei ole tuotu esiin myöskään yksittäistapausta, jossa olisi kysymys viransijaiseksi nimitetyn opiskelijan menettelystä virkatoimessa tai päätöksenteossa. Siltä osin kuin kysymys on hallintolaissa tarkoitettulla nimenomaisella hallintopäätöksellä ratkaistavista asioista, totean,

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

että opiskelijan tarkastuseläinlääkärin viransijaisena tekemistä hallintopäätöksistä voidaan valittaa säännönmukaisin muutoksenhakukeinoin, jolloin tuomioistuin ottaa valituksesta kantaa päätöksen lainmukaisuuteen. Eräs keskeisin hallintopäätökselle asetettava laillisuusvaatimus on, että päätöksen tehneellä virkamiehellä tai virkasuhteessa olevalla henkilöllä on ollut laissa säädetty toimivalta päätöksen tekemiseen. Tältä osin en asiaa tarkemmin arvioi, koska muutoksenhaku hallintopäätöksistä on ensisijaista laillisuusvalvontaan nähden, ja perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaisesti tuomiovaltaa käyttää riippumaton tuomioistuin.

Virkaa ja myös viransijaisuutta tulee hoitaa toimivaltaisena ja itsenäisenä. Tähän kuuluu ytimenä kaikkien virkaan kuuluvien virkatehtävien hoitaminen. Hallintopäätösten ohella tarkastuseläinlääkärin tehtäviin kuuluu myös niin sanotun käytännön hallintotoiminnan alaan kuuluvia merkitykseltään tärkeitä ja eri tahoihin vaikuttavia tosiasiallisia hallintotoimia ja käytännön ratkaisuja. Sellaisten kysymysten arvioinnissa ja ratkaisujen tekemisessä käytetään selvästi julkista valtaa. Julkisen vallankäytön on perustuttava lakiin, ja vaatimus koskee myös julkisen vallan käyttöä vaikutuksiltaan merkittävässä tosiasiallisissa hallintotoimissa. Eviran linjauksen noudattaminen voisi johtaa siihen, että linjauksen tarkoittama tarkastuseläinlääkärin sijainen ei voisi hoitaa tarkastuseläinlääkärin virkatehtäviä EU:n ja kansallisen lainsäädännön, kuten myös kantelussa erityisesti esille tuodun eläinsuojelulain, edellyttämällä tavalla.

Linjauksen 1 kohta koskee pääasiassa tarkastuseläinlääkäreiden rekrytoijia. Linjauksen kohdat 2 ja 3 koskevat myös työyhteisöjä, joihin sijaisia ohjeen perusteella valitaan sekä sijaisiksi nimitettyjä tarkastuseläinlääkäreitä itseään. Nämä linjauksen kohdat voisivat tosiasiallisesti rajoittaa viransijaisten virkatehtävien hoitamista. Tältä osin kysymys on ensinnäkin siitä, että kantelukirjoituksessa tarkoitettujen elinkeinotoiminnan harjoittajilla sekä muilla asiaan liittyvillä eläinsuojelun toimijoilla ja elintarvikehygienian elinkeinonharjoittajilla mutta myös kuluttajilla on oikeus luottaa viranomaistoiminnan asianmukaisuuteen. Samalla kysymys on kyseisiä tehtäviä määräaikaisessa virkasuhteessa hoitavan henkilöstön ja heidän toimintaansa valvovien oikeusturvasta. Mahdollisia hallintopäätöksiä ja vaikutuksiltaan merkittäviä tosiasiallisia hallintotoimia erityisesti määräaikaisessa palvelussuhteessa tekevän tilapäisen henkilöstön on tarpeen tietää toimivaltansa rajat. Eviran ohjeen mukaisella tavalla määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyn virkavastuun toteutumisen kannalta tilanne voi käydä kohtuuttomaksi esimerkiksi silloin, kun hän senhetkisen tietämyksensä ja kokemuksensa perusteella arvioi jonkin yksittäisen eläinsuojeluun tai elintarvikehygieniaan liittyvän asian edellyttävän välittömiä ja tavanomaisesta työskentelystä merkittävästi poikkeavia toimia.

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia ja julkisen vallan on perustuslain 22 §:n nojalla turvattava perusoikeuksien toteutuminen. Edellä olevaan viitaten totean, että hallintopäätösten ja vaikutuksiltaan huomattavan merkittävien tosiasiallisten toimien kohteiden oikeusturvan vaatimukset huomioon ottaen Eviran linjaukset aiheuttaa ristiriidan perustuslain 21 §:n 1 momenttiin nähden, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti toimivaltaisessa viranomaisessa. Toisaalta virkamiehen rikosoikeudellinen vastuu, julkisyhteisön ja virkamiehen vahingonkorvausvastuu sekä valtion vastuu työnantajana huomioon ottaen Eviran linjauksen soveltaminen voisi aiheuttaa ristiriidan perustuslain 118 §:n 1 momenttiin nähden, jonka perusteella virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta ja 3 momenttiin nähden, jonka mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään.

Toimenpiteet

Oikeuskanslerin velvollisuutena on perustuslain 108 §:n 1 momentin nojalla valvoa sitä, että viranomaiset ja virkamiehet noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Edellä esittämieni laillisuusvalvonnallisten näkemysten ja oikeudellisten johtopäätösten johdosta pyydän Elintarviketurvallisuusvirastoa ja maa- ja metsätalousministeriötä 30.10.2015 mennessä ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin päätös antaa aihetta.

Pyydän A:ta antamaan päätökseni tiedoksi B:lle.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
